

14 פברואר 2022, י"ג אדר א תשפ"ב

סימוכין: 1\20232\200824

לכבוד

מר יוגב גרדוס	גב' שירה גרינברג	מר גיורא שחם
הממונה על התקציבים	הכלכלנית הראשית	מנהל הרשות הממשלתית למים
משרד האוצר	משרד האוצר	רשות המים
<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>	<u>ירושלים</u>

מכובדיי שלום רב,

הנדון: בקשה לשינוי כללי המים (תעריפי מים המסופקים מאת

מקורות)

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר (להלן: "התנועה"), הרינו מתכבדים לפנות אליכם בדברים הבאים:

- ביום ה-24.11.2021 התפרסמה כתבה בעניין פטורים והנחות שונות שחברת מפעלי ים המלח,¹ מקבוצת ICL, מקבלת מהמדינה על תשלומים בגין הפקת מים. בפרט נגעה כתבה בפטור שקיבלה החברה מתשלום על הפקת מי ים המלח מהאגן הצפוני וזאת בשל רמת מליחותם.
- עניינו של פטור זה נוגע לתיקון מספר 27 לחוק המים, תשי"ט-1959 שנערך בשנת 2017 (להלן: "תיקון חוק המים"). מטרת התיקון הייתה הפיכת משק המים למשק סגור, וכן, יצירת אחידות בין תשלומי המים השונים לתעריפים ידועים וקבועים מראש. על רקע זה הוחלט למחוק את התוספת השניה לחוק המים ובכך ליצור חיוב של כלל מפיקי המים ללא תלות באיכות המים אותם הם מפיקים (בניגוד למצב ששרר עד לנקודה זו, בו רק מים שפירים חוייבו בתשלום). כתוצאה משינוי זה הוטל על מפעלי ים המלח, כמו על חברות רבות נוספות, לעמוד בתשלומים בגין הפקת המים באגן הצפוני של ים המלח ומבארות הקידוח שבאזורו.

¹ עידן עופר שואב מהמדינה 1.5 מיליארד שקל בפטור משימוש במי ים המלח מאת ענת רואה, כלכליסט, 24.11.2021

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

3. הצורך בדרישת תשלום דמי הפקת מים מבוססת על מספר תכליות שונות: ראשית, מים הם משאב טבע יקר ערך, וזאת בשל חיוניותם לכל ענף במשק. בישראל, אשר רב שטחה מדבריות וכמות המשקעים בה נמוכה, משאב זה יקר עוד יותר. לכן, לשם פיקוח על כמויות המים הנצרכות קיימים מנגנונים שונים, ביניהם חיוב על הפקת מים, אשר נועד לווסת את השימוש במשאב זה על ידי הטלת החצנות כלכליות שליליות על המפיק.² מטרה זו מתממשת בין היתר על ידי הטלת מחיר שונה על סוג המים לפי איכותו ושכיחותו.
4. שנית, חיוב בגין שימוש במים מבקש לתת ערך הוגן לשימוש במשאב טבע השייך לציבור – כך, שהתשלום עבור השימוש ההוגן במשאב הטבע הציבורי צריך להיגזר מחלק המדינה מהרווחים (Government Take, להלן: "GT") – הבודק את שיעור חלק המדינה באמצעות חלוקת סך המסים ששולמו למדינה ברווח אשר החברה מניבה מהפקת המשאב לפני מס ותמלוגים.³ בעזרת הטלת חיוב ויצירת משק מים סגור נוצר איזון בין שחקנים כך שחיוב שחקנים המפיקים מים בצורה נרחבת מובילה בהכרח להקטנת העלויות עבור הצרכן הפרטי, וה-GT מקבל את ערכו האמיתי. במילים אחרות, יש לוודא שהתשלום עבור הפקת מים יעשה בצורה הוגנת כלפי הציבור הכללי.
5. בעקבות התיקון לחוק המים, תוקנו גם כללי המים (תעריפי מים המסופקים מאת מקורות), תשמ"ז-1987 (להלן: "כללי המים"). במסגרת זו התווסף סעיף 3(ב)3.2(א) הקובע ש"מים שמליחותם מעל 22,000 מיליגרם כלור לליטר – לא יחויבו בדמי מים". רמת כלור זו מאפיינת את מליחות מי הים, ומטרת סעיף זה היא אפוא החרגה של הפקת מי ים **במתקני ההתפלה** מהמפיקים הנדרשים בתשלום בעקבות תיקון 27 לחוק המים.
6. על רקע זה ברור שתכלית החרגת מי הים נובעת מהיות מי-הים משאב שאינו מוגבל כך שניתן להפיקם ללא חשש משימוש יתר, ולכן הצורך בהטלת החצנות כלכליות על הפקתם לשם הגנה אינה קיימת. יתרה מכך, התפלת המים מגדילה את סך המים המתוקים במשק המים ועל כן היא פעולה רצויה.
7. ואולם, לצד הפטור שניתן למפעלי ההתפלה בשל פעילותם החשובה והחיובית למשק המים, זכתה בטעות ובאופן בלתי נמנע בפטור זה גם חברת מפעלי ים המלח. המדובר בהפקת מים שהחברה מפיקה בין היתר מים מהאגן הצפוני של ים המלח, אשר מליחותו, כידוע, גבוהה בהרבה מזו של מי הים.
8. לשיטת התנועה, **פטור זה מזכה את חברת מפעלי ים המלח שלא לצורך ובכך פוגע באחד ממשאבי הטבע היקרים והחשובים במדינתנו**. ראשית, מי ים המלח, בהבדל דרמטי ממי ים

² משק המים בישראל – סוגיות מרכזיות 2018 עמ' 22

³ מסקנות הוועדה לבחינת המדיניות לגבי חלק המדינה המתקבל בעד השימוש של גורמים פרטיים במשאבי טבע לאומיים אוקטובר 2014 עמ' 78 (להלן: "דו"ח שישינסקי")

רח' יפו 208, ירושלים 9438303 * מען למכתבים: ת.ד. 36504 ירושלים 9136001 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 9438303 * العنوان للرسائل: ص.ب. 36504، القدس 9136001 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B 36504 Jerusalem 9136001 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: office@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

רגילים, הם משאב מוגבל. בשנים האחרונות אנו עדים להתייבשות הולכת וגוברת של מי ים המלח, אשר הובילה לניתוק בין האגן הצפוני והאגן הדרומי, וכן גרמה לכאורה להיווצרות תופעת הבולענים. לנוכח זאת, לא ניתן להעריך יתר על המידה את החשיבות שבשמירה על מים אלו, וזאת בניגוד גמור למי הים. מתן פטור תשלום זה למפעלי ים המלח מבטל את ההרתעה הדרושה משימוש יתר במים, יוצר בפועל החצנה שלילית, ובכך מחמיץ את תכלית הטלת החיובים על הפקת מים.

9. שנית, בעוד ערך מי-הים, בשל היותם לא ראויים שתייה, הוא קטן, ערך מי-ים-המלח הוא גבוה דווקא בשל מליחותם הרבה. הרי, מפעלי ים המלח מפיקים את מי-ים-המלח דווקא בשל ייחודם הרב הנובע מרמת מינרלים ומלחים גבוהה הנמצאת בהם.

10. בהקשר זה יוזכר בפסק-דין שניתן בידי בין הדין למים בעניין הפקת מים בים המלח⁴ נקבע ש"המונח הפקה מכוון לכל פעולה שיש בה משום ניצול של מים ממקור מים כמשאב לטובת פעילות אחרת... גם ניצול של המים כדי לאפשר יצור מוצרים, כדי לקדם פעילות תעשייתית נפרדת, מבלי להוציא את המים באופן קבוע ממקור המים, עשוי להיכלל בגדר הביטוי הפקה." כלומר שווי המים ימדד לפי שווי המוצר המופק מהם ולא בהכרח לפי שווי המים עצמם. על כן, החרגה בתשלום יוצרת אבסורד – מים אשר מופקים בשל שוויים הרב הנובע ממליחותם הגבוהה לא נדרשים בתשלום בגלל אותה סיבה ממש.

11. שלישית, כידוע, ים המלח הוא משאב טבע נדיר של המדינה ושל אזרחיה. על כן, שימוש במימיו צריכים לשרת את כלל הציבור. כאמור, יש מקום להבטיח שהניצול של משאבי טבע ייקח בחשבון את ה-GT הראוי.

12. לפי דו"ח ועדת ששינסקי II עולה שהיסטורית הציבור אינו מקבל את החלק הראוי לו ברווחיות ICL: "בעוד שחלקם של בעלי מניות כי"ל עלה פי 10, חלקה של המדינה מפעילותה של מי"ה במשך אותה תקופה עלה רק פי 3. מכאן, **משטר המיסוי הנוכחי מביא לידי כך שהנהנים העיקריים מעליית מחירי המשאבים הם בעלי מניות חברת כי"ל ולא כלל הציבור בישראל.**"⁵ לכן, החרגה מתשלום של מפעלי ים המלח פוגעת פגיעה ישירה במשק המים הסגור ומונעת מהצרכן ליהנות מירידת דמי המים וכן יוצרת מצב נוסף בו ה-GT לא מבטא את שוויים האמיתי של משאבי הטבע שלו.

13. על כן, נבקש את תיקון כללי המים כך שהפקה ממי ים המלח לא תוחרג מתשלום וזאת בשל ערכם הגבוהה, חשיבות השמירה עליהם, וכן היותם משאב טבע ציבורי אשר שימוש בו צריך

⁴ עח"ק 15-06-14047 אדם טבע ודין נ' הרשות הממשלתית למים וביו

⁵ דו"ח ששינסקי, עמ' 79

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

להועיל לחברה כולה. נבקש התייחסותכם לא יאוחר מיום 15.3.2022, על מנת שנוכל לבחון את המשך צעדינו בנושא, לרבות אפיקים משפטיים נוספים.

14. לתגובתכם המהירה, נודה.

גל וינטראוב לוק

רכזת האגף הכלכלי

התנועה לאיכות השלטון

בכבוד רב,

אריאל ברזילי, עו"ד

מנהל האגף הכלכלי

התנועה לאיכות השלטון

העתק:

ח"כ אביגדור ליברמן, שר האוצר, משרד האוצר

ח"כ עודד פורר, שר החקלאות ופיתוח הכפר, משרד החקלאות